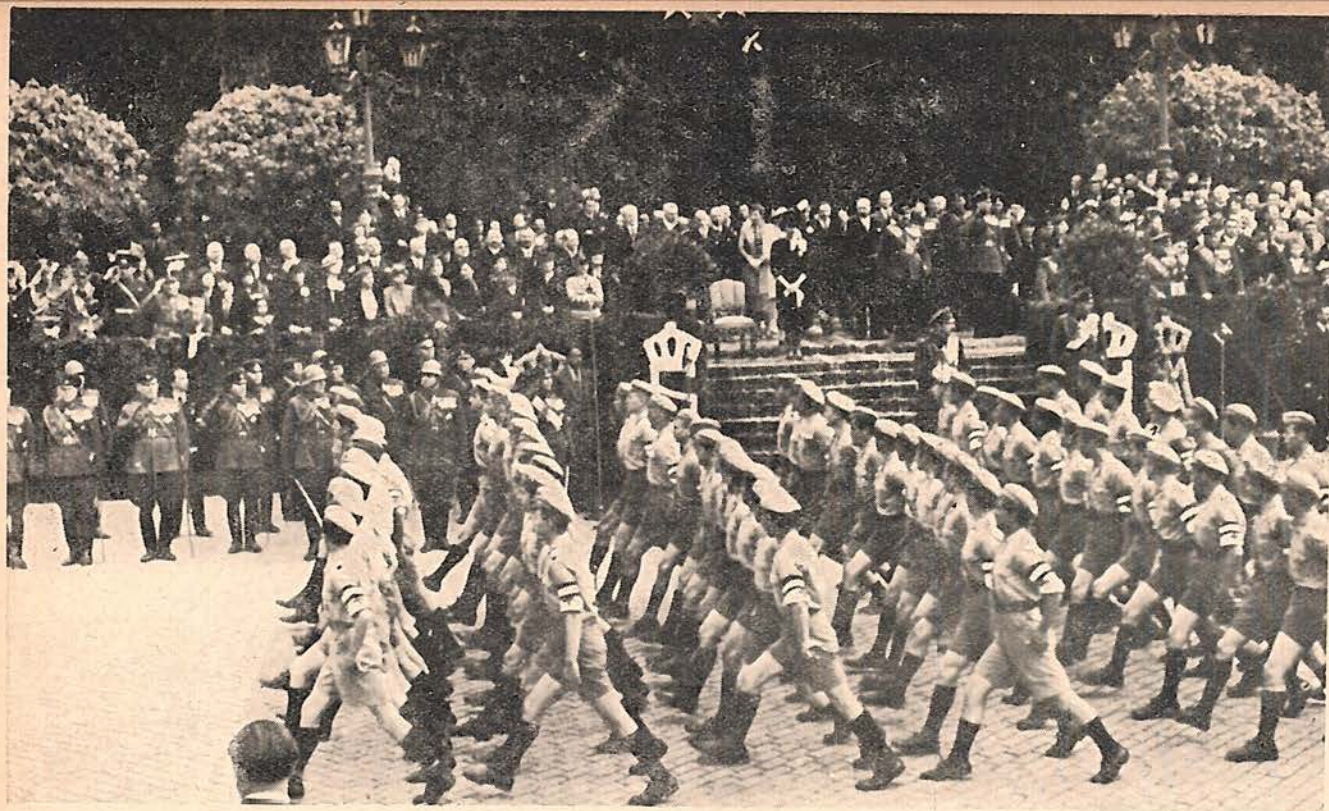

Ненчо Савовъ

Петко Рачовъ Славейковъ

Когато мракъ забулваше земята,
подъ ужаса на робскитъ тегла,
когато мжката на родни братя
простираше разперени крила,
и вмѣсто пѣсенъ, въ схлупенитъ стрѣхи,
се чуваше сподавенъ жаленъ стонъ, —
по тѣзъ, които въ кървавъ бой измръха,
на тѣзъ, които бѣха безъ подслонъ, —
тогава ти, Славейковъ, въ тъмнината,
съсъ будно слово свода проясни,
че бѣше ти учитель и писателъ,
борецъ за свобода и правдини!
Преследванъ отъ врага — не се отчая!
Макаръ отруденъ и въ опасенъ бродъ, —
борба духовна води ти докрая,
борба народна за честитъ животъ!
Издаде много вестници и книги,
събуди пламъкъ въ малъкъ и голѣмъ,
и своята съкровена цель постигна:
бунтовна пѣсенъ есна — тукъ и тамъ!
Любовъ, съ каквато майката трепери
надъ своето единствено дете, —
такава обичъ, нѣжна и безмърна,
къмъ родний край, въ сърцето ти цѣвтъ.
А сжи тоъ — жестокитъ окови,
на робитъ — всевъннитъ беди, —
убиваха живота ти съ отрова,
притискаха ти морнитъ гърди.
До сетния си часъ, съсъ дейность чиста,
за своя родъ да работишъ не спре,
и за награда: слънцето златисто —
въ свободни дни — надъ челото ти грѣ!

Отецъ Паисий пише:

„Българино, знай своя родъ и езикъ!
Обичай своето отечество и искай да узнаешъ, какъвъ е билъ въ старо време народътъ ти, ималъ ли е царе, патриарси и светци. Другитъ народи знаятъ и учатъ своята история; тѣ пишатъ и четатъ книги на свой народенъ езикъ, който много обичатъ и почитатъ. Намъ сърбитъ и гърцитъ се присмиватъ, че сме отъ простъ родъ, безъ царе, безъ патриарси и светци, безъ история. Азъ се потрудохъ да напиша тая история, за да видятъ всички българи, че и нашиятъ родъ е билъ славенъ, дори и по-славенъ отъ всички, ималъ е велики царе и патриарси; отъ силнитъ византийци данъкъ е вземалъ и на други народи писмо и книга е далъ. Азъ познавамъ мнозина българи, които не знаятъ своя родъ, а се учатъ да четатъ и пишатъ по грѣцки, па се срамуватъ да се наричатъ българи. Защо, о, неразумни, се срамувашъ да се наричашъ българинъ и не искашъ да мислишъ и четешъ по български? Но ти си казвашъ: „Гърцитъ сж по-учени и по-политични, а българитъ сж прости и глупави, не умѣятъ да приказватъ политично. Затова е по-добре да бжда грѣкъ“. Добре, но погледни, че отъ гърцитъ има народи много по-учени и по-политични; напускатъ ли тѣ своя родъ и своя езикъ, та да приематъ чуждитъ? Богъ повече обича проститъ, беззлобнитъ овчари и орачи българи, защото най-първо тѣхъ прославилъ съ сила и мъдрость. И, като видѣхъ такива българи, които се влачатъ по чуждъ родъ, езикъ и чужди обичаи, а своитъ хулятъ, азъ написахъ тая история.“